

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 201 ____ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076. «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
(назва магістерської програми)
на тему: « Забезпечення еколого-економічної безпеки на фумігаційних
підприємствах »
(назва теми)

Виконавець:
студент ФЕУП, 65 групи
Чубенко Михайло Олександрович
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Балджи Марина Дмитрівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	6
1.1. Теоретико-методологічні положення еколого-економічної безпеки на підприємстві.....	6
1.2. Нормативно-правове забезпечення еколого-економічної безпеки на підприємстві	19
1.3. Методологічні підходи до забезпечення еколого-економічної безпеки	29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ФУМІГАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «УКРМОРТРАНССЕРВІС»	37
2.1. Загальна характеристика діяльності підприємства.....	37
2.2. Аналіз фінансового стану підприємства.....	47
2.3. Аналіз господарської діяльності підприємства.....	54
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НОВОГО ВИДУ ФУМІГАЦІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «УКРМОРТРАНССЕРВІС»	61
3.1. Забезпечення еколого-економічної безпеки при новому виді фумігації	61
3.2. Економічне обґрунтування введення нового виду фумігації на ТОВ «УКРМОРТРАНССЕРВІС»	68
3.3. Прогнозні тенденції розвитку ТОВ «УКРМОРТРАНССЕРВІС» після запровадження нового виду фумігації	75
ВИСНОВКИ	81
Список використаних джерел	85
Додатки	93

ВСТУП

Актуальність. Проблема безпеки – одна з глобальних проблем людства, безпосередньо пов'язаної з його виживанням. Їй властивий системний характер, а отже вона потребує розгляду під кутом різних наук. Невирішені еколого-економічні проблеми становлять загрозу розвитку економіки підприємств та країні загалом. Економічна безпека стала, як ніколи, залежною від стану екологічних систем. Її забезпечення не може бути відокремленим від екологічних основ виробничої сфери. Екологічна ситуація за останні роки погіршилася настільки, що відтепер саме від неї залежатиме економічний стан суб'єктів господарювання та економіки в цілому.

В сучасних умовах кризових явищ і радикальних трансформацій економічних і політичних інститутів, змінюються механізми та функції економічного управління. Водночас підприємства проходять етапи самоідентифікації, самоорганізації, інституціоналізації, формування систем захисту своїх інтересів, у тому числі через інститут еколого-економічної безпеки. За таких умов виникає, з одного боку, необхідність загальної підтримки підприємств, з іншого боку – зацікавленість підприємств в інститутах еколого-економічної безпеки.

Еколого-економічні фактори функціонування підприємств досліджували такі вчені як: Б.Є.Патон, В.М. Гесць, В.І.Благодатний, В.Є.Воротін, Л.І.Воротіна, І. Л. Шевченко, В. Л. Оринський, Т. М. Іванюта, П.С. Березівський, О.О. Веклич, Б.М. Данилишин, Н.В. Зіновчук, О.Л. Кашенко, М. Д. Балджи, П.В. Тархова, А.Б. Качинський та інші [1-16].

Зазначені автори поглиблюють, конкретизують та деталізують знання в напрямі економічної та екологічної безпеки. У наукових роботах вітчизняних та зарубіжних авторів розглядаються різні концепції, принципи та моделі забезпечення еколого-економічної безпеки на підприємстві. Але специфічність виробничої діяльності окремих регіонів, відмінний рівень розвитку

промисловості та її впливу на екологічний стан довкілля забезпечують потребу подальшого розвитку досліджень щодо забезпечення сутності еколого-економічної безпеки регіону та підприємства в цілому.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування забезпечення еколого-економічної безпеки на фумігаційних підприємствах та впровадження пропозицій на практиці.

У відповідності до мети поставлені наступні завдання:

- проаналізувати основні положення еколого-економічної безпеки на підприємстві;
- розглянути нормативно-правове забезпечення еколого-економічної безпеки на підприємстві;
- визначити методологічні підходи до забезпечення еколого-економічної безпеки;
- проаналізувати загальну діяльність підприємства;
- провести аналіз фінансового стану підприємства ТОВ «УКРМОРТРАНССЕРВІС»;
- розглянути господарську діяльність підприємства;
- визначити забезпечення еколого-економічної безпеки при новому виді фумігації;
- обґрунтувати впровадження нового виду фумігації;
- зробити прогноз на тенденції розвитку ТОВ «УКРМОРТРАНССЕРВІС» після впровадження нового виду фумігації.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення еколого-економічної безпеки на підприємствах.

Предметом дослідження є теоретичні підходи та сучасні тенденції формування системи забезпечення еколого-економічної безпеки на фумігаційному підприємстві.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано набір спеціальних методів економічних досліджень: абстрактно-логічний (при узагальненні теоретико-методологічних засад еколого-економічного розвитку

підприємств); системного аналізу (при дослідженні рівня еколого-економічної безпеки підприємств та дієвості економічних інструментів еколого-економічної безпеки); монографічний (проведення оцінки рівня еколого-економічної безпеки на прикладі окремого господарюючого суб'єкта); статистико-економічний метод, зокрема, його прийоми – графічний, порівняння (для виявлення тенденцій розвитку досліджуваних явищ та встановлення причин зміни їх параметрів); екстраполяції рядів динаміки (при здійсненні прогнозних розрахунків розмірів компенсаційно-штрафних платежів при порушенні природоохоронного законодавства).

Для обробки та аналізу інформації використовувались такі комп'ютерні програми, як Project Expert, Microsoft та Word Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Інформаційними джерелами дослідження слугували Державна служба статистики України, первинна документація підприємств, періодичні видання, наукові праці вчених-фахівців з проблеми дослідження, інформаційні ресурси світової комп'ютерної інформаційної мережі Internet.

Публікації. У відповідності за темою кваліфікаційної роботи опубліковано тези «Взаємозв'язок екологічних та економічних проблем діяльності підприємства» у матеріалах міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення». Також опубліковано статтю у збірнику наукових праць «Науковий вісник Одеського національного економічного університету» № 10 за 2017 рік.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити такі висновки, основні з яких такі:

1. Нормативно-правова база для підприємств з надання послуг по фумігації недовісна і потребує особливої уваги та більш детального розгляду. В роботі простежена залежність зв'язку між економічно розвинутими державами та екологічною складовою їх розвитку.

2. З огляду на розвинуті країни у галузі побудови ефективної екологічної політики можна висловити пропозиції щодо вдосконалення системи інструментів екополітики України:

- активізація діяльності відповідних органів державної та виконавчої влади щодо законодавчого, інформаційного та технічного забезпечення інтеграції екологічної складової в галузеві політики;
- створення умов для політичної пріоритетності вирішення екологічних проблем, економічної відповідальності бізнесу і промисловості за причинену екологічну шкоду;
- забезпечення своєчасного та повного виконання заходів, передбачених у Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року» у сфері посилення дієвості економічних інструментів екологічної політики та Національному плані дій з охорони навколишнього природного середовища;
- при розробці проектів концепцій, програм, законодавчих актів з формування і удосконалення екологічної політики використовувати позитивну тенденцію країн ЄС, положення міжнародних стратегій та підходів у цій сфері;
- подальша оптимізація податкового законодавства з метою забезпечення господарського розвитку та стимулювання екологобезпечної поведінки;
- активізація діяльності неурядових громадських організацій шляхом впровадження екологічної освіти та просвіти.

За допомогою розглянутої методології, можливо справедливо, за допомогою експертів, оцінити еколого-економічну ефективність проекту для різних суб'єктів ринку, таких як споживач, підприємство і держава та визначити відповідність наданим характеристикам.

3. Провівши SWOT-аналіз було визначено проблеми, що стоять перед підприємством «УКРМОТТРАНССЕРВІС». Ці проблеми обумовлені наявними позитивними і негативними факторами всередині організації, а також наявними зовнішніми загрозами і можливостями.

4. ТОВ «УКРМОТТРАНССЕРВІС» ліцензована Міністерством охорони здоров'я (ліцензія №840422) і Міністерством аграрної політики України (№120521). Також підприємство є ліцензіатом на проведення знезараження підкарантинних матеріалів та об'єктів, які переміщуються через державний кордон України та карантинні зони.

5. Таким чином, проаналізовано структуру управління, основні функціональні підрозділи та їх права, обов'язки і відповідальність. Визначено перелік послуг якими може займатися підприємство на основі отриманих ліцензій. Впродовж досить довгої діяльності підприємства була здобута беззаперечна репутація.

В роботі було розглянуто показники рентабельності, ділової активності, структури балансу підприємства та показана динаміка чистого прибутку за останній рік фінансовий стан підприємства дещо погіршився, але все одно знаходиться в межах вищих за нормативні значення. Це свідчить про високий рівень кваліфікації управлінського персоналу та вчасно прийнятих необхідних підприємницьких рішень.

6. Проаналізувавши господарську діяльність підприємства по оборотно-сальдовим відомостям по рахункам 201 та 281, доцільно зазначити про ефективне регулювання збутової та постачальницької організації роботи обох складів. Підприємство не тримає на складах велику кількість товарів та комплектуючих, а купує їх по мірі необхідності під час здійснення підприємницької діяльності.

7. Виходячи з аналізу оцінки забезпечення еколого-економічної безпеки на фумігаційних підприємствах новий вид фумігації повністю відповідає інтересам суб'єктів ринку, має низький рівень очікуваних витрат та високий рівень очікуваних прибутків, що дозволяє прийняти рішення про доцільність впровадження проекту.

Таким чином, запровадження нового виду фумігації у сфері надання послуг сприятиме забезпеченню еколого-економічної безпеки не лише суб'єкта господарювання-виробника, а й зростанню національної безпеки країни в цілому.

8. У якості основного вимірювача прибутковості проекту, скоригованого з урахуванням тимчасового чинника, використовують показник чистого приведенного прибутку (net present value, NPV). Величина NPV є основою для визначення інших вимірювачів ефективності. В нашому випадку чистий приведений дохід (NPV) дорівнює 67 224 256 грн.

Індекс прибутковості (profitability index, PI) показує відносну прибутковість проекту або дисконтовану вартість грошових надходжень від проекту в розрахунку на одиницю вкладень. При наших розрахунках індекс прибутковості складає 69, 28.

Таким чином, виходячи з вищезазначених показників доведено, що проект по впровадженню нового виду фумігації за допомогою вуглекислого газу на підприємстві є доцільним та економічно вигідним. Приблизний термін окупності складає 8 місяців.

9. Після проведення прогнозних розрахунків, доцільно зазначити, що при впровадженні нового виду фумігації прогнозний показник зростатиме, оскільки фумігація вуглекислим газом в нашій країні ще не застосовувалась. Таким чином в 2018 році величину чистого прибутку слід очікувати на рівні 1 411, 2 тис. грн., в 2019 році приблизне значення чистого прибутку буде складати 3 319, 5 тис. грн.. Причому, з достовірністю 95% майбутнє фактичне значення чистого прибутку підприємства на 2018 рік потратить в інтервал від 603,7 тис. грн. до 2 218, 7 тис. грн., за 2019 рік потрапить в проміжок між 2 193, 4 тис.

грн.. до 4 445, 7 тис. грн.. Чим далі прогноз тим більший проміжок довірчого інтервалу, оскільки важко оцінити можливий розвиток підприємства на довгостроковий основі в мінливій ринковій ситуації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Патон Б.П. Науково-аналітична записка Про заходи стосовно подальшого посилення роботи щодо оцінки та прогнозування генетичних наслідків забруднення оточуючого людину середовища в Українській РСР. – 1981.– 3-5 с.
2. Геєць В.М. Інституційна політика в Україні: збірник / В.М. Геєць, М.Г. Чумаченко, В.І. Луговий та ін ; Ін-т екон. прогнозування НАН України. - К.: Ред.-вид. група Центру оцінки політ. ризиків, 2000.– 17-22 с.
3. Стратічук Н.В. Благодатний В.І. Економіко – екологічні проблеми в умовах реформування земельних відносин // Зб. наук. пр. Вип. 51. - К: Науковий вісник НАУ, 2002. – 31-45 с.
4. Воротін В.Е. Макроекономічне регулювання в умовах глобальних трансформацій: монографія / В.Е. Воротін. – К.: Вид-во УАДУ. – 2002.– 16-18с.
5. Воротіна Л. І. Теоретичні та прикладні питання економіки // Методологія управління екологічною безпекою підприємства, 2015. – 390 с.
6. Шевченко І.Л. Особливості формування економічної безпеки підприємства / І. Л. Шевченко // Наука молода. – 2010. – № 10. – с.178-181.
7. Ортинський В.Л. Економічна безпека підприємств, організацій та установ: навч. посібник / [В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живто та ін.]. – К.: Правова єдність, 2009. – 544 с.
8. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства: навч. посібник / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
9. Березівський П. С. Виробництво екологічно безпечної продукції: реалії та перспективи / П. С. Березівський, В. М. Мартинюк // Теоретичні і практичні аспекти використання національного генофонду та ефективні екологічно безпечні технології виробництва сільськогосподарської продукції: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 25-27 червня 2008 р. – Львів: ЛНАУ, 2008. – С. 45–49.

10. Зіновчук Н.В. Еколого-економічні обмеження біоенергетичного виробництва в Україні / Н.В. Зіновчук: Зб. наук. праць Вінницького нац. аграр. ун-ту. – 2010. – 102-106 с.
11. Кашенко О. Л. Екологічний аспект економічних категорій: навч. посіб. / О. Л. Кашенко. – К.: Вища школа. – 1999. – 36-45 с.
12. Чуковский К. И. Еколого-економічна безпека: навч. посібник Шкіромий [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=TA-6H0UJ9i0>
13. Данилишин Б. Н. Науково-інноваційне забезпечення сталого економічного розвитку України / Б. Н. Данилишин, В. А. Чижова // Економіка України. – 2004. – №3. – С. 4-11.
14. Балджи М. Д. Еколого-економічні засади збалансованого землекористування / М. Д. Балджи // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 6. – С. 157–159.
15. Тарахов П. В. Еколого-економічні критерії та інституціональні основи ефективного регулювання якості життя. – К.:ХРЧП, 2015. – С. 42 с.
16. Качинський А. Б. Екологічна безпека України :системний аналіз перспектив покращення / А. Б. Качинський. – К.:НІСД. – 2011. – 311 с.
17. Іванова Т. В. Екологозбалансовані макроекономічні заходи державної політики у сфері екологізації / Т. В. Іванова // Інвестиції : практика та досвід. – 2013. – № 3. – С. 84-86
18. Андрійчук В.Г. Економічна безпека України: стан, критерії виміру та превентивні заходи її зміцнення [Електронний ресурс] / В.Г. Андрійчук. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/uazt/2010_2k.pdf.
19. Варналій З.С. Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки України [Електронний ресурс] / З.С. Варналій. – Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua/news/25.html>.
20. Кириченко О.А. Управління фінансово-економічною безпекою / О.А.Кириченко, С.М.Лаптев, П.Я.Пригунов, О.І.Захаров. – К.: Дорадо-друк. – 2010. – 480 с.

21. Клейнера Г. Б. Системна організація економіки і системний менеджмент / Г. Б. Клейнера. – Харків:ХТВЗ. – 2013. – 64 с.
22. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 №964-IV [Електронний ресурс] / Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
23. Заплатинський В. М. Логіко-детермінантні підходи до розуміння поняття «Безпека» / В. М. Заплатинський. – Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини / В. М. Заплатинський. – Кам'янець-Подільський: КПНУіО. – 2012. – 90-98 с.
24. Козаченко А. В. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения / А. В. Козаченко, В. П. Пономарев, А. Н. Ляшенко. – К. : Либра, 2013. – 280 с.
25. Безпека [Електронний ресурс] // Матеріал из Википедии — свободной энциклопедии. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0>
26. Екологічна безпека [Електронний ресурс] // Матеріал из Википедии — свободной энциклопедии. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0
27. Еколого-економічна система [Електронний ресурс] // Матеріал из Википедии — свободной энциклопедии. – Режим доступу: <http://www.novageografia.com/vogels-1854-2.html>
28. Клейнера Г. Б. Системна організація економіки і менеджмент / Г. Б. Клейнера. – К.:КЗМП. – 2014. – 23-57 с.
29. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства : навч. посібник / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.

30. Бурков В. Н. Механизмы управления эколого-экономическими системами / В. Н. Бурков, Д. А. Новиков, А. В. Щепкин. – М. : Изд-во физ.-мат. лит-ры, 2008. – 244 с.
31. Тарахнов А. В. Еколого-економічні критерії та інституціональні основи ефективного регулювання життя в природі. – К.:ХРЧП, 2012. – С. 42-58 с.
32. Качинаський Б. Б. Екологічна безпека: системний аналіз оцінки перспектив покращення навколишнього середовища / А. Б. Качинаський. – К.:НІСІД. – 2011. – 200-316 с.
33. Манцуров І.І. Побудова ієрархічної структури складових економічної безпеки підприємства / І.І. Манцуров, О.В. Нусінова // Ефективна економіка. – 2011. – №9. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=9&y=2011>.
34. Ніколенко Ю. В. Основи економічної теорії: Підручник / Ю. В. Ніколенко. – Київ:ЦНЛ. – 2013. – 15-39 с.
35. Закон обмеженості природних ресурсів [Електронний ресурс] // Екологія - охорона природи - словник-довідник. – Режим доступу: <http://subject.com.ua/ecology/conservation/1984.html>
36. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : монографія / Т. Г. Васильців. – Львів : Арал. – 2008. – 384-391 с.
37. Жихор О. Б. Економічна безпека: навч. посібник / О. Б. Жихор, Т. М. Куценко. – Харків: ХІБС УБС НБУ. – 2013. – 138 с.
38. Проект Закону "Про приватну детективну (розшукову) діяльність" від 13.12.2012 № 1093 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
39. Законодавство України Про охорону навколишнього природного середовища від 04.06.2017 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
40. Дорогунцов С.І. Екологія: підручник / К.Ф. Коценко, М.А. Хвесик та ін. — К.: КНЕУ, 2005. — 371 с.

41. Міністерство охорони навколишнього природного середовища України [Електронний ресурс] / Міністерство екології та природних ресурсів України. – Режим доступу: <https://menr.gov.ua/content/misiya-ta-strategiya.html>
42. Законодавство України Про екологічний аудит від 18.11.2012 №45 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1862-15>
43. Екологічний менеджмент [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Навчальні матеріали. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/ekologiya/ekologichniy_audit
44. Якушенко Л. І. Аналітична записка. Аналіз досвіду Європейського співробітництва щодо формування і втілення інституцій та інструментів екологічної політики [Електронний ресурс] / Л. І. Якушенко. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/840/>
45. Представництво Європейського Союзу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.delukr.ek.europa.eu
46. Законодавство України Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року від 21.12.2010 №26 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>
47. Галушкіна Т.П. Экономические инструменты экологического менеджмента (теория и практика) / Т.П. Галушкіна // Институт проблем рынка и экономико-экологических исследований НАН Украины. – Одесса, 2010. – 280 с.
48. Прокопенко О.В. Економічні основи формування ринку екологічних товарів / О.В. Прокопенко. – Суми:СМІЧ. – 2011. – 235 с.
49. Користін О.Є. Економічна безпека : навч. посіб. / О.Є. Користін, О.І. Барановський, Л.В. Герасименко. – К. : КНУВС, 2010. – 368 с.
50. Геєць В.М. Моделирование экономической безопасности: держава, регион, предприятие / В.М. Геєць, М.О. Кизим, Т.С. Клебанова, О.І. Черняк. – Харьков. – 2006. – 240 с.

51. Ілляшенко С.М. Економічна безпека підприємства / С.М. Ілляшенко // Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. – Суми : Університетська книга, 2012. – 803-818 с.
52. Бизнес-Гид Укрмортранссервис, ООО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://umts-global.biz-gid.ru/>
53. Міністерством аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/>
54. Фумігація [Електронний ресурс] // Матеріал из Википедии — свободной энциклопедии. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%83%D0%BC%D1%96%D0%B3%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F>
55. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про морське перевезення вантажів 1978 року [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_391
56. Рекомендації щодо безпечного використання Пестицидів на Судах рекомендовані урядам у зв'язку з їх зобов'язаннями згідно главі VI Конвенції SOLAS 1974 року в змінній редакції від 01.01.2016 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/86/95-%D0%B2%D1%80>
57. Закону України «Про охорону праці» від 14.10.1992 в новій редакції від 05.04.2015 №49 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2694-12>
58. Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» № 2245 - III від 18.01.2001.; Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» № 1644 - III від 06.04.2000 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1644-14>
59. Державних санітарних правил ДСП 8.8.1.2.001-98 "Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві", Київ – 1998 редакція від 15.05.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.medsprava.com.ua/regulations/10637/478584/>

60. SWOT-анализ и стратегическое планирование [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.swot-analysis.ru/index_2.html
61. Горелов Д.О. Стратегія підприємства / Д.О. Горелов, С.Ф. Большенко. – Харків: Вид-во ХНАДУ, 2010. – 133 с.
62. Лаврова Ю.В. Економіка підприємства та маркетинг / Ю.В. Лаврова – Конспект лекцій, Харків, 2012 – 34 с.
63. Пухальська, Г. В. Аудит за міжнародними стандартами : конспект лекцій / Г.В. Пухальська, В.В. Пухальський. – Хмельницький : ХНУ, 2007. – 57-348 с.
- 64 . Тігова Т. М. Аналіз фінансової звітності / Т. М. Тігова, Л. С. Селіверстова, Т. Б. Процюк [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Навчальні матеріали. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1806020345670/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/analiz_likvidnosti_platospromozhnosti_finansovoyi_stiykosti_pidpriyemstva
65. Показники ліквідності [Електронний ресурс] // Розрахунок фінансового стану підприємства. – Режим доступу: <https://fin-admin.com/ua/fnansovij-analz/40-pokazniki-lkvdnost.html>
66. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз / Б. Є. Грабовецький [Електронний ресурс] // Офіційний веб портал Навчальні матеріали. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072013120/ekonomika/ekonomichniy_analiz
67. Показники рентабельності ліквідності [Електронний ресурс] // Розрахунок фінансового стану підприємства. – Режим доступу: <https://fin-admin.com/ua/fnansovij-analz/43-pokazniki-rentabelnost-pdprimstva.html>
68. Фумігація фумігант и технологія [Електронний ресурс] // Фумігація зерна без пересипання – ООО «НПФ Скарабей». – Режим доступу: <http://www.fumigaciya.ru/obezzarazhivanie-v-konteinerakh>
69. Вуглекислота [Електронний ресурс] // ДніпроАзот. – Режим доступу: <http://www.azot.com.ua/uk/production/groups/carbamide-ammonia/37/>
70. Влияние углекислого газа [Електронний ресурс] // Медицинский взгляд на современное производство. – Режим доступу: <http://www.medicfactory.ru/uglekislota.htm>

71. Методи оцінки ефективності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studme.com.ua/179805286858/investirovanie/ekonomicheskoe_obosnovanie_effektivnost_investitsionnyh_proektov.htm
72. Горбаченко С.А., Карпов В. А. Аналіз підприємницьких проектів Навчальний посібник / С.А. Горбаченко, В. А. Карпов. – Одеса: Атлант, 2015. – 215-243 с.